

## کیفیت تدریس اعضای هیات علمی بر اساس مقیاس مای کورس از دیدگاه دانشجویان

### پژوهشی

محسن فرمهینی فراهانی\* *PhD*، فاطمه ضیائیان علیپور<sup>۱</sup> *MSc*

\*گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

<sup>۱</sup>گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران

### چکیده

**اهداف:** هدف از مطالعه حاضر، بررسی کیفیت تدریس اعضای هیات علمی براساس مولفه‌های مقیاس مای کورس (مدیریت کلاس، رفتار مناسب کلاسی، تمرکز و حفظ توجه به درس، آماده کردن مرور و تمرین، مهارت‌های پرسشگری، استفاده از روش‌های مختلف آموزش، برقراری جو مثبت و میزان بیان راهبردهای حل مساله در کلاس) از دیدگاه دانشجویان بود.

**روش‌ها:** این پژوهش، مطالعه‌ای توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه دانشجویان دختر ترم هفتم و هشتم کارشناسی پیوسته دانشگاه شاهد در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ بود. ۹۰ نفر از این دانشجویان به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری اطلاعات، از پرسش‌نامه مقیاس مای کورس استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی توسط نرم‌افزار آماري SPSS 20 انجام شد. با توجه به دامنه نمره‌گذاری گویه‌ها (صفر تا ۵) و محاسبه نمره کلی مولفه‌ها برحسب این دامنه‌ها، میانگین فرضی جامعه ۲/۵ در نظر گرفته شد.

**یافته‌ها:** از دیدگاه دانشجویان، مولفه‌های میزان تحقق تکنیک‌های مدیریت کلاس، میزان حفظ رفتار مناسب، میزان آماده کردن مرور و تمرین، میزان نمایش مهارت‌های پرسشگری و مولفه میزان برقراری جو مثبت در کلاس از سوی اعضای هیات علمی در حد متوسط، مولفه‌های میزان تمرکز و حفظ توجه و میزان بیان راهبردهای حل مساله در حد بالا و مولفه میزان استفاده از روش‌های مختلف آموزش در حد پایین بود.

**نتیجه‌گیری:** کیفیت تدریس اعضای هیات علمی دانشگاه شاهد در بیشتر مولفه‌های مقیاس مای کورس (۵ مولفه) از دیدگاه دانشجویان در حد متوسط ارزیابی می‌شود.

**کلیدواژه‌ها:** کیفیت تدریس، اعضای هیات علمی، مقیاس مای کورس، دیدگاه دانشجویان، مولفه‌های تاثیرگذار

## Faculty members' teaching quality based on the Mycourse scale from the student's viewpoint

Farmahini Farahani M.\* *PhD*, Ziaeiyan Alipour F.<sup>1</sup> *MSc*

\*Department of Educational Sciences, Faculty of Human Sciences, Shahed University, Tehran, Iran

<sup>1</sup>Department of Educational Sciences, Faculty of Human Sciences, Shahed University, Tehran, Iran

### Abstract

**Aims:** The purpose of the present study was to investigate the quality of faculty members' teaching based on Mycourse scale components (the techniques of classroom management, appropriate class behavior, focus and maintain the attention to the lesson, prepare a review and exercise, inquirer skills, using different methods of training, establishing a positive atmosphere in the class and the rate of problem-solving strategies expression in the class) from students point of view.

**Methods:** This study is a descriptive survey. The study population consisted of all female undergraduate students studying 7<sup>th</sup> and 8<sup>th</sup> semesters in the second academic year of 2010-11. Among them, 90 students were randomly selected. For data collection, Mycourse scale questionnaire was used. Data analysis was done at the descriptive and inferential levels using SPSS 20 statistical software. Considering the items scoring range (0 to 5) and calculation of the components' total score using these ranges, the assumed mean of the population considered to be 2.5.

**Results:** From the students' perspective, the components of the rate of the realization of classroom management techniques, the rate of maintaining an appropriate behavior in class, the amount of preparing the review and exercise, the level of exhibiting inquirer skills and the amount of establishing a positive atmosphere in the class by faculty member were at an average level, and the components of concentration and maintaining attention, and the amount of expressing the problem solving strategies were at a high level and the component of the amount of using various methods of training was at a low level.

**Conclusion:** The quality of faculty members' teaching of Shahed University is evaluated to be an average level in terms of the majority of Mycourse scale components (five components) from the students' point of view.

**Keywords:** Quality of Teaching, Faculty Members, Mycourse Scale, Student's Viewpoint, Effective Components

## مقدمه

در عصر حاضر که تکنولوژی با سرعت سرسام‌آوری پیش می‌رود، جامعه ما بیش از هر زمان دیگر نیازمند افراد هوشمند، خلاق و نوآور است. یکی از وظایف نظام آموزشی، پرورش افراد دارای اندیشه انتقادی، خلاق و دارای توانایی حل مساله و گشودن معضلات اجتماعی است. بدین ترتیب، مدرسان دانشگاه‌ها باید برای تدریس روش‌هایی را به کار ببرند که ممکن است با روش‌هایی که خود آنها آموزش دیده‌اند، بسیار متفاوت باشد؛ یعنی این که باید دانشجویان را به صورت فعال و متفکر در فرآیند یادگیری دخالت دهند [۱].

یافته‌های پژوهشی بیانگر این امر است که رویکردهای دانشجویان به یادگیری و مطالعه، تحت تاثیر محیط یادگیری که تجربه می‌کنند (تدریس، مواد یادگیری و ارزیابی) قرار می‌گیرد. در حالی که دانشجویان باید آماده شوند تا سخت کار کنند و مهارت‌ها و عادت‌های ضروری مطالعه را بهبود بخشند. اعضای هیات علمی نیز باید محیطی را فراهم کنند تا برای حمایت از انواع یادگیری که معتقد به اهمیت آن هستند، طراحی شده باشد [۲]. اعضای هیات علمی در دانشگاه‌ها سه وظیفه مهم دارند: آموزش، تحقیق و مدیریت. آموزش موثر، ضرورتی عقلانی، کاری دشوار و پیچیده و از نظر اجتماعی فعالیتی سخت محسوب می‌شود. به همین دلیل ضرورت دارد که اعضای هیات علمی درباره موضوعی که تدریس می‌کنند، شناخت دقیق داشته باشند [۳].

نتایج پژوهش‌های انجام‌شده حاکی از آن است که متغیرهای رفتار کلاسی، سابقه تدریس، روش تدریس، شخصیت فردی، سن، تدریس سؤال‌محور و توأم با مشارکت دانشجویان و قدرت ارتباط بر کیفیت تدریس اساتید، اثرگذار هستند [۱، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳]. عنلایب و حامدی به بررسی میزان به کارگیری عوامل تدریس اثربخش شامل ۶ مولفه؛ طراحی تدریس، اجرای آموزش، مدیریت کلاس درس، روابط انسانی، ارزش‌یابی و برخورداری از ویژگی‌های مطلوب شخصیتی توسط اساتید از نظر دانشجویان پرداخته‌اند [۱۴]. نتایج پژوهش حیدری و همکاران، حاکی از تاثیر روش سخنرانی با بازخورد در مقایسه با روش سخنرانی سنتی بر میزان یادگیری کوتاه‌مدت دانشجویان در طبقات کاربرد و تجزیه-تحلیل است [۱۵].

جو کلاس از دهه ۱۹۶۰ با استفاده از ابزارهای متعدد ساخته شده برای این منظور، مانند پرسش‌نامه جو کلاس درس فورتنگلر به صورت گسترده مورد مطالعه قرار گرفته است. اغلب این مطالعات، هم در اروپا و هم در ایالات متحده، جو کلاس را ملازم مهمی برای پیشرفت فراگیران تشخیص داده‌اند. کونین یکی از اولین کسانی بود که بعد از مطالعات گسترده پی برد رفتار فراگیران صرفاً و در واقع اساساً تحت تاثیر تکنیک‌های انضباطی مدرسان قرار نمی‌گیرد، بلکه از مدیریت کلاس آنها تاثیر می‌پذیرد. فریسر با

بررسی ۴۰ مطالعه انجام‌شده در مورد تاثیرات جو کلاس نشان داد که محیط یادگیری نیز با پیشرفت رابطه دارد [۱۶]. دانشگاه میشیگان ۷ اصل کاربردی برای تدریس موفقیت‌آمیز در مراکز آموزش عالی را شامل این موارد می‌داند: ۱- تشویق دانشجویان به برقراری ارتباط با استادان، ۲- تشویق به مشارکت در میان دانشجویان، ۳- تشویق به یادگیری، ۴- ارایه بازخورد فوری به دانشجویان، ۵- تاکید بر زمان در انجام کار، ۶- داشتن انتظارات بالا از دانشجویان و ۷- احترام گذاشتن به استعدادها و شیوه‌های یادگیری متنوع [۱۴]. نتایج یک پژوهش نشان می‌دهد مدیریت کلاس درس یکی از حوزه‌های اصلی نگرانی‌های مدرسان بوده و باور شخصی مدرسان بر انتخاب صحیح از رویکردهای مدیریت کلاس درس است [۱۷].

با توجه به پژوهش‌های صورت‌گرفته در داخل و خارج کشور، به‌ندرت مولفه‌های تمرکز و حفظ توجه، آماده‌کردن مرور و تمرین، مهارت‌های پرسشگری و میزان بیان راهبردهای حل مساله یکجا مورد بررسی قرار گرفته است. اگر بپذیریم که تدریس، فعالیت هدفمندی است که به صورت متقابل بین مدرس و فراگیر انجام می‌شود و هدف آن یادگیری است، پس باید در چنین فعالیت مهمی از اصول و قواعدی بهره جست تا بهتر به هدف رسید. هرچه از مقاطع تحصیلی پایین به بالا می‌رویم، ضرورت تسلط مدرس بر مطالب درسی (علم) و نیز پرورش اصول تدریس، بیشتر احساس می‌شود [۱۸].

در چند دهه گذشته ویژگی‌های مدرسان دانشگاه و ارتباط آن با چگونگی عملکرد آنان در فرآیند یاددهی-یادگیری، نظر بسیاری از دانشمندان را به خود جلب کرده است، زیرا بخش اعظم یادگیری دانشجویان یا تاثیرگذاری تعلیم و تربیت را در آنچه در محیط یاددهی-یادگیری (یعنی کلاس درس) به منصف ظهور می‌رسد باید جستجو کرد. در این صورت باید گفت که یکی از موثرترین و کارسازترین مولفه‌های نظام تعلیم و تربیت دانشگاهی را عضو هیات علمی تشکیل می‌دهد و عملکرد و سلوک حرفه‌ای او بیش از هر چیز در روش‌های تدریس او متجلی می‌شود [۸].

هدف از مطالعه حاضر، بررسی کیفیت تدریس اعضای هیات علمی براساس مولفه‌های مقیاس مای‌کورس (مدیریت کلاس، رفتار مناسب کلاسی، تمرکز و حفظ توجه به درس، آماده‌کردن مرور و تمرین، مهارت‌های پرسشگری، استفاده از روش‌های مختلف آموزش، برقراری جو مثبت و میزان بیان راهبردهای حل مساله در کلاس) از دیدگاه دانشجویان بود.

## روش‌ها

این پژوهش، مطالعه‌ای توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه مورد مطالعه کلیه دانشجویان دختر ترم هفتم و هشتم کارشناسی پیوسته دانشگاه شاهد در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ بود. حجم

ازپیش‌آموخته)، استفاده از روش‌های مختلف آموزش (استفاده مدرس از تبیین‌هایی با پیچیدگی متفاوت، استفاده مدرس از روش‌های آموزشی متفاوت، استفاده مدرس از مواد، وسایل کمک‌آموزشی و منابع قابل دست‌کاری) و برقراری جو مثبت در کلاس (به‌وجودآوردن انتظارات بالا در دانشجویان، نشان‌دادن اشتیاق به تدریس و آموزش، صحبت کردن با لحن مثبت، تمایل به تعامل و ارتباط با دانشجویان، نشان‌دادن علاقه واقعی به دانشجویان، دانستن اسامی دانشجویان، نمایش‌دادن کار دانشجویان در کلاس و مهیاساختن کلاسی جالب و نشاط‌آور) را می‌سنجد، استفاده شد. روایی محتوایی و صوری پرسش‌نامه از طریق نظرسنجی از ۷ نفر از مدرسان متخصص مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۸۲٪ محاسبه شد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی توسط نرم‌افزار آماري SPSS 20 انجام شد. در تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی مانند فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد و خطای انحراف استاندارد استفاده شد. در تجزیه و تحلیل استنباطی نیز آزمون T تک‌نمونه‌ای مورد استفاده قرار گرفت. لازم به ذکر است که با توجه به دامنه نمره‌گذاری گویه‌ها (صفر تا ۵) و محاسبه نمره کلی مولفه‌ها برحسب این دامنه‌ها، میانگین فرضی جامعه ۲/۵ در نظر گرفته شد.

## نتایج

از دیدگاه دانشجویان، مولفه‌های میزان تحقق تکنیک‌های مدیریت کلاس، میزان حفظ رفتار مناسب، میزان آماده‌کردن مرور و تمرین، میزان نمایش مهارت‌های پرسشگری و مولفه میزان برقراری جو مثبت در کلاس از سوی اعضای هیات علمی در حد متوسط، مولفه‌های میزان تمرکز و حفظ توجه و میزان بیان راهبردهای حل مساله در حد بالا و مولفه میزان استفاده از روش‌های مختلف آموزش در حد پایین بود (جدول ۱).

نمونه براساس فرمول کوکران تعیین شد. ۹۰ نفر از دانشجویان به‌صورت تصادفی ساده انتخاب شدند.

به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات، از پرسش‌نامه مقیاس مای‌کورس (Mycourse) که شاخص‌های تحقق تکنیک‌های مدیریت کلاس (شروع به‌موقع درس، درک مقررات و پیامدها، استفاده از زمان به‌طور موثر در حین انتقال از مرحله‌ای به مرحله دیگر، اهمیت به آماده‌سازی تکالیف/مواد آموزشی و توزیع و جمع‌آوری مناسب برگه‌ها و مواد و وسایل آموزشی و کنترل بی‌نظمی‌های کلاس)، حفظ رفتار مناسب کلاسی اعضای هیات علمی (استفاده از نظام تشویقی برای اداره رفتار دانشجویان، تصحیح بی‌درنگ رفتار دانشجویان توسط مدرس، تصحیح بادقت رفتار، تصحیح رفتار به‌صورت سازنده و نظارت بر تمام کلاس)، تمرکز و حفظ توجه به درس (بیان واضح اهداف و مقاصد درس، بررسی معلومات پیشین و پیش‌نیازها، تبیین مطالب با دقت، ارایه روشن و واضح مطالب، ارایه دستورالعمل‌ها و توضیحات مبسوط، تأکید بر نکات کلیدی درس و داشتن علاقه علمی)، آماده‌کردن تمرین برای دانشجویان (شرح واضح تکالیف، ارایه کمک موثر به افراد/گروه‌ها، بررسی میزان درک و فهم مطالب، خلاصه‌کردن درس توسط مدرس یا دانشجویان، تدریس در صورتی که میزان اشتباهات زیاد باشد و در دسترس بودن مدرس برای دانشجویان مشکل‌دار)، نمایش مهارت‌های پرسشگری (استفاده مدرس از سئوال‌های فراوان، پرسیدن سئوال‌های علمی، پرسیدن سئوال‌های باز و تشریحی، ریشه‌یابی پاسخ نادرست، بسط پاسخ‌ها، درخواست شرح چگونگی رسیدن به جواب از دانشجویان، درخواست بیش از یک راه حل از دانشجویان، در نظر گرفتن زمان انتظار مناسب بین سئوال و پاسخ، یادداشت اشتباهات دانشجویان، راهنمایی‌کردن دانشجویان با استفاده از اشتباهات، روشن‌ساختن کج‌فهمی‌ها و ارایه‌کردن پاسخ‌های علمی فوری، صحیح و مثبت)، بیان راهبردهای حل مساله (استفاده مدرس از مسایل و مثال‌های واقعی، آموزش و ترغیب دانشجویان برای استفاده از راهبردهای مختلف حل مساله، ارتباط بین مطالب جدید و مطالب

جدول ۱) نتایج تجزیه و تحلیل آزمون T تک‌نمونه‌ای مربوط به مولفه‌های مقیاس مای‌کورس از دیدگاه دانشجویان

آماره ← مولفه‌ها ↓	میانگین	انحراف استاندارد	خطای انحراف استاندارد	t	df	سطح معنی‌داری
تحقق تکنیک‌های مدیریت کلاس درس	۲/۵۱	۰/۶۹	۰/۰۷	۰/۲۴۸	۸۵	۰/۱۸۰۵
حفظ رفتار مناسب کلاسی	۲/۴۰	۰/۶۱	۰/۰۶	-۱/۳۵۶	۸۳	۰/۱۷۹
تمرکز و حفظ توجه به درس	۲/۶۶	۰/۵۵	۰/۰۶	۲/۷۰۵	۸۲	۰/۰۰۸
آماده‌کردن تمرین برای دانشجویان	۲/۴۵	۰/۶۱	۰/۰۶	۰/۶۷۹	۸۴	۰/۴۹۹
نمایش مهارت‌های پرسشگری	۲/۴۳	۰/۶۴	۰/۰۷	-۰/۹۱۹	۸۲	۰/۳۶۱
بیان راهبردهای حل مساله	۲/۶۹	۰/۷۵	۰/۰۸	۲/۳۷۶	۸۳	۰/۰۲۰
استفاده از روش‌های مختلف آموزش	۲/۲۱	۰/۸۶	۰/۰۹	-۳/۰۳۵	۸۷	۰/۰۰۳
میزان برقراری جو مثبت در کلاس	۲/۵۴	۰/۷۴	۰/۰۸	۰/۵۲۶	۸۵	۰/۶۰۰

## بحث

اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان فرآیند نوسازی آموزش، نیازمند درک عمیق‌تری از تحولات اجتماعی، رشد روزافزون تقاضای اجتماعی برای آموزش عالی، تغییر کیفیت آن و تصویری نوین از فعالیت‌های علمی، آموزشی، پژوهشی و فرهنگی خود در دانشگاه‌ها هستند [۱۹].

از آنجایی که مقصود از آموزش و پرورش به‌وجودآوردن تغییرات مناسب در رفتار یادگیرندگان برای هدف‌های آموزشی است، این تغییرات معمولاً با برنامه‌ریزی مدرس صورت می‌گیرد. این ساده‌انگاری خواهد بود که در آموزش تنها استفاده از یک روش خاص و برای تنوع‌بخشیدن به فعالیت نیز استفاده از تعداد محدودی وسایل دیداری و شنیداری مورد توجه قرار گیرد [۲۰]. یافته‌های پژوهشی نشان داده‌اند که مولفه‌های شروع به‌موقع جلسه درس، تدارک ترتیب مناسب برای نشستن در کلاس، برخورد با بی‌نظمی‌های مربوط به عوامل خارج از کلاس، وضع مقررات و دستورالعمل‌های روشن، صحبت کردن و خاتمه‌دادن به‌موقع درس برای مدیریت اثربخش در کلاس‌های درس ضروری است [۱۶].

عمده‌ترین مساله و مهم‌ترین مهارت ضمن تدریس، برقراری ارتباط صحیح بین مدرس و دانشجو است. چنانچه این رابطه به‌خوبی برقرار شود، هدف‌های آموزشی با کیفیت و سهولت بیشتری تحقق می‌یابند. برقراری ارتباط دارای اصول و فنون شناخته‌شده‌ای است که آشنایی با آنها برای مدرسان ضرورت دارد. لازم است مدرسان، ویژگی‌های فکری و اجتماعی و بیولوژیکی یادگیرندگان را بدانند و با نیازهای آنان آشنایی پیدا کنند. قدم اول در این راه، آشنایی با تدریس و روش‌های آن و یادگیری و ارتباط بین این دو با یکدیگر است [۹]. عواملی وجود دارند که در امر تدریس مدرس اخلاص ایجاد می‌کنند. رفتار مُخل نظم و حرف‌زدن در کلاس، چالش‌های متداولی هستند که نباید از آنها چشم‌پوشی کرد؛ هم به‌خاطر حفظ تمرکز حواس اساتید و هم به‌خاطر اکثریت دانشجویانی که برای یادگیری در آنجا هستند [۲]. از این‌رو، یکی از وظایف مهم مدرس این است که عوامل مُخل نظم را با مهارت‌های ویژه برطرف سازد. فوننی که برای جلب توجه و تمرکزبخشیدن به‌کار می‌رود شامل؛ توجه به نقش صدا و بیان مدرس، حرکت در کلاس، توجه‌دادن کلامی و غیرکلامی، ایجاد تنوع در برقراری رابطه بین افراد کلاس، سکوت و به‌کارگیری حواس مختلف است [۱۶].

تأثیر تمرین و تکرار در کل فرآیند یادگیری و حیطه‌های مختلف آن به‌ویژه در حیطه روانی- حرکتی انکارناپذیر است. کیفیت برای تمرین، مقدار و زمان آن نقش بسیار مهمی در تثبیت یا عدم تثبیت رفتار دارد. چنانچه آزمایش‌های متعدد نشان داده است، اجرای تمرین در زمان غیرمتمرکز، اثر یادگیری بیشتری نسبت به اجرای تمرین در زمان متمرکز دارد. تمرین و تکرار باید منظم و مرتب و طول دوره‌های آن باید مناسب باشد و در شرایط واقعی و طبیعی

انجام پذیرد [۲۰]. هدف تمرین نباید حفظ‌کردن دقیق مطالب و رعایت فصاحت و بلاغت کلام باشد [۲].

پرسشگری به دلایل مختلف، بخش موثر و مهم درس است که به مدرس امکان می‌دهد تا فهم و درک دانشجویان از درس را وارسی کند و به دانشجویان این اجازه را می‌دهد تا قبل از واردشدن به موضوع بعدی، موضوع تدریس‌شده را تمرین کنند و به آن مسلط شوند [۲۱]. پرسش، ساده‌ترین شکل تعامل است. بسیاری از اساتید در پایان ارایه درس از دانشجویان می‌خواهند تا سؤال‌های خود را بپرسند، اما بیشتر آنها از دریافت سؤال از طرف دانشجویان ناامیدند. به‌جای این روش، برخی اساتید پرسش‌هایی از دانشجویان می‌پرسند. ولی اگر استاد بسیار دقیق نباشد جو غالب کلاس، احساس ترس خواهد بود. بنابراین بهتر است موقعیتی ایجاد شود که در آن تمام دانشجویان به پرسش‌ها پاسخ دهند و افراد خاص مورد پرسش قرار نگیرند [۲].

در سال‌های اخیر، بر آموزش مهارت‌های تفکر و حل مساله در کلاس تاکید فزاینده‌ای شده است. به همین دلیل، برنامه‌های بسیاری با هدف بهبود مهارت‌های تفکر فراگیران تدوین شده است [۲۱]. این برنامه‌ها معمولاً بر پایه یکی از سه نظریه اصلی یادگیری (رویکرد تفکر صوری، رویکرد اکتشافی و رویکرد فراشناختی) قرار دارند. هر یک از این سه رویکرد، با هدف بهبود مهارت‌های تفکر فراگیران، برنامه‌هایی را به‌وجود آورده‌اند [۱۶].

مدرس بدون آشنایی و شناخت روش‌های مختلف آموزش، هرگز قادر به انتخاب صحیح آن نخواهد بود. زمان، یگانه معیار انتخاب یا طرد یک روش نیست؛ هر روش در موقعیت خاص و با محتوی و دانشجویان خاص، ممکن است کارایی داشته باشد [۲۰]. روش تدریس، زمانی موثر تلقی می‌شود که فرد را به تفکر خلاق و انتقادی برانگیزد، به‌طوری که از این رفتار لذت ببرد و آن را لازمه زندگی بداند [۲۲]. آموزش، فعالیت پیچیده‌ای است که نیاز به تصمیم‌گیری‌های بسیاری در مدت‌زمان کوتاه دارد. بنابراین تصمیم‌گیری توسط مدرسان در زندگی روزمره آنها غیرقابل اجتناب است [۲۳]. مدرس باید با تجهیز خود به دانش و مهارت‌های مختلف، محیط آموزشی موثر ایجاد نماید که آنها را قادر به افزایش درک و یادگیری فراگیران نماید [۲۴].

مدرس باید محیط آموزشی و امکانات یادگیری را آنچنان سازمان‌دهی کند که به‌صورتی زنده و منطقی با زندگی فراگیران ارتباط پیدا کند؛ زیرا روش‌های نو و ابتکاری منطبق با زندگی آنها ممکن است موقعیت کلاس را جذاب‌تر کند و رغبت و تلاش آنان را در یادگیری افزایش دهد. کلاس درس به‌دلیل احساس، جو و فضای علمی حاکم بر آن به‌اندازه موضوع درس و روش تدریس مدرس در میزان و کیفیت یادگیری دانشجویان موثر است. اگر رفتارهای مدرسان و دانشجویان در کلاس درس با آنچه تدریس می‌شود تناقض داشته باشد، بدون شک فضای آموزشی را برای

1999. [Persian]
- 5- Ghanjy MA. Survey of factors affecting the quality of teaching faculty on the campus of Tehran university of agriculture. Tehran: Tehran University; 2010. [Persian]
- 6- Avehk Kasimi M, Kakulky S. Survey effectiveness of teaching methods based on cognitive ability, emotional and behavioral students. Bushehr: Science Center-Applied; 2011. [Persian]
- 7- Zohor A, Eslamineghad TA. Indicators of effective teaching from the perspective of Kerman university of medical sciences. Paesh J. 2002;4:13-5. [Persian]
- 8- Zulfaghar M, Mehrmohammady M. Student evaluation of teaching quality of human sciences faculty of Tehran universities [dissertation]. Tehran: Tehran University; 2004. [Persian]
- 9- Pakseresht MJ. Blast in to the past about teaching at the university, faculty of educational sciences and psychology martyr Chamran university. J Educ. 2004;2(1):8-11. [Persian]
- 10- Nadoshan H, Karimi H, Fattahi A. Survey evaluation of faculty teaching management features Yazd university of medical sciences. Med Educ J. 2005;5(14):1. [Persian]
- 11- Sharifian F, Nasr AM, Abedi LO. Indicators of effective teaching in universities and institutions of higher education and its realization in Science. Stud Psychol J. 2011;8(1):7-11. [Persian]
- 12- Asgari FA, Mahjombmoaddab HA. Comparative characteristics of effective teaching from the perspective of teachers and students. Dev Med Educ. 2009;7(1):26-33. [Persian]
- 13- Ismaili M. Survey relationship communication skills with teachers in classroom management, effective listening. Roshd J. 2006;4:22-4. [Persian]
- 14- Andalib BA, Ahmadi G. The criteria of effective teaching at the Islamic Azad University students. Res Curricul. 2007;21(15):67-82. [Persian]
- 15- Heydari T, Karimian NO, Heidari Z, Amirifarhani L. Comparison of methods of teaching and lectures to traditional lectures with feedback on the quality of learning and teaching. Arak Univ Med Sci J. 2009;12(4):34-43. [Persian]
- 16- Muijs DA, Reynolds DA. Teach effectively. Besharat MA, Shamsipor H, Tehran: Roshd Publications; 2005. [Persian]
- 17- Evrim EA, Enisa M, Gokce K. Exploring the relationship between teacher beliefs and styles on classroom management in relation to actual teaching practices. Istanbul: Yedidepe University; 2009.
- 18- Mac Cage VJ, Suynyky M. Advanced teaching methods. Kermit MR, Mahjob Esrat Abed H, translators. Tehran: Setaron Publications; 2009. [Persian]
- 19- Behnam Jam L. Survey cup study of professional ethics education faculty of the university. Tehran: Shahed University; 2010. [Persian]
- 20- Shabani H. Skills education: Teaching methods and techniques. Tehran: Samt Publications; 2005. [Persian]
- 21- Safavi AM. General teaching methods and techniques. Tehran: Moaser Publications; 1994. [Persian]
- 22- Shoarinegad A. A new look at the psychology, the psychology of learning or behavior change. Tehran: Chapbakhsh Publications; 2001. [Persian]
- 23- Chin Phoi C. Preservice teachers' use of educational theories in classroom and behavior management course: A case based approach. Procedia Soc Behav Sci. 2011;29:1209-17.
- 24- Kilic H. The nature of preserves mathematics teachers' knowledge of student's original research. Turkish J Q Inquiry. 2010;2(2):1096-100.

تحقق هدف‌های آموزشی عقیم خواهد ساخت. برای تدریس و یادگیری موثر باید در محیط آموزشی رفتارهای آموخته‌شده، چه از نظر علمی و چه از نظر ذهنی و عاطفی، حمایت و تقویت شود [۲۰]. لازم است به‌منظور به‌کارگیری عواملی مانند استفاده از روش‌های تدریس متنوع، استفاده از وسایل کمک‌آموزشی، طرح سئوالات بحث‌انگیز و جالب، استفاده از اهرم‌های ایجاد انگیزه و افزایش به‌کارگیری این عوامل توسط اساتید در فرآیند تدریس برنامه‌ریزی‌هایی صورت گیرد. از آن‌جا که شکل‌های مختلف تشویق در ایجاد انگیزه و فعال کردن دانشجویان تاثیر دارد، مناسب است تا اعضای هیات علمی از این اصل، بیشتر و به‌صورت مناسب در امر تدریس استفاده کنند.

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که آموزش در کلاس درس به دو عنصر اساسی تسلط بر مهارت‌های آموزشی و دانش تخصصی نیاز دارد. دانش تخصصی و مهارت‌های آموزشی مکمل یکدیگرند و اعضای هیات علمی موثر نه‌تنها باید دارای مهارت‌های تخصصی باشند، بلکه باید توانایی مدیریت کلاس، مدیریت رفتار، مرور و تمرین، تمرکز و توجه به درس، مهارت پرسشگری، برقراری جو مثبت در کلاس و استفاده از روش‌های مختلف آموزش را نیز داشته باشند. بنابراین با توجه به این که اعضای هیات علمی دانشگاه مورد مطالعه در اکثر مولفه‌های تاثیرگذار بر روش تدریس در سطح متوسط قرار دارند، لازم است دانشگاه برنامه‌ریزی دقیق‌تر و تلاش بیشتری را در پیش گیرد. ماهیت متفاوت رشته‌ها اقتضا می‌کند تا از روش‌های مختلف تدریس استفاده شود. شایسته است اعضای هیات علمی با دید اقتضایی به این مقوله بنگرند و از روش‌های متنوع، فعال و متناسب با رشته تحصیلی و موضوع درسی استفاده کنند.

## نتیجه‌گیری

کیفیت تدریس اعضای هیات علمی دانشگاه شاهد در بیشتر مولفه‌های مقیاس مای کورس (۵ مولفه) از دیدگاه دانشجویان در حد متوسط ارزیابی می‌شود.

## منابع

- 1- Sheikh Zadeh M, Samari SH. Survey evaluation of university professors teaching in the West Azerbaijan province. J Educ Manag. 2010;1(3):71-94. [Persian]
- 2- Konen R, Nubile D. Help improve teaching in universities and higher education institutions. Zarehossein AR, Pakseresht J, translators. Isfahan: University Publications; 2006. [Persian]
- 3- Brown G, Madeleine AT. Effective teaching in higher education. Araste HA, translator. Tehran: Tehran Publications; 2006. [Persian]
- 4- Basiri Pour G. Comparison of the behavior style of classroom teachers and seminary professors Ferdowsi university of Mashed and how its effectiveness based on the theory (D-3) [dissertation]. Mashhad: Ferdowsi University;